

Sygn. akt I ACa 77/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Radomski (spr.)
Sędzia:	SA Ewa Popek
Sędzia:	SA Alicja Surdy
Protokolant	sekr. sądowy Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa E. B.

przeciwko Polskiemu(...)z siedzibą
w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę i ustalenie

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia
11 grudnia 2012 r., sygn. akt I C 135/10

I. oddala apelację;

II. nie obciąża powódki kosztami procesu za II instancję.

I ACa 77/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 lutego 2010 roku E. P.- obecnie B. - domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego Polskiego (...)z siedzibą w W. – z tytułu wypadku komunikacyjnego jakiemu uległa w dniu (...). - kwoty 125.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz ustawowymi odsetkami od dnia 1 listopada 2009 roku do dnia zapłaty, kwoty 2.897 zł tytułem miesięcznej renty z tytułu utraty zdolności do pracy oraz zwiększonych potrzeb, płatnej od dnia 1 lutego 2010 roku, kwoty 18.000 zł tytułem zwrotu utraconych zarobków za okres od 1 maja 2009 do 31 stycznia 2010 roku wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 maja 2009 roku do dnia zapłaty, kwoty 5.502 zł tytułem zwrotu kosztów opieki za okres od 24 maja 2009 roku do dnia 31 stycznia 2010 roku z odsetkami ustawowymi od kwoty 1.512 zł od dnia 24 maja 2009 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 3.990 zł od dnia 1 lipca 2009 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 217,73 zł tytułem zwrotu kosztów zakupu leków. Powódka domagała się również ustalenia

odpowiedzialności pozwanego za szkody, mogące ujawnić się w przyszłości oraz zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 11 grudnia 2012 r. uwzględnił powództwo częściowo i zasądził od pozwanego Polskiego (...) w W. na rzecz powódki E. B. kwotę 125 000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 1 listopada 2009r. do dnia zapłaty oraz kwotę 16 266,59 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 21 maja 2010r. do dnia zapłaty. Nadto zasądził na rzecz powódki E. B. rentę w kwocie po 355 zł miesięcznie płatnej do dnia 10-ego każdego miesiąca, począwszy od dnia 1 lutego 2010r., z ustawowymi odsetkami od dnia uchybienia płatności poszczególnych kwot oraz ustalił odpowiedzialność pozwanego Polskiego (...)w W. za szkody mogące wystąpić u powódki E. B. w przyszłości w następstwie wypadku z dnia(...) Dalej idące żądanie powódki oddalił. Orzekając o kosztach sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5 258 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu oraz nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 6.317,52 zł, a od powódki z zasądzonych na jej rzecz świadczenia kwotę 1.679,35 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, których powódka nie miała obowiązku uiszczać.

Za podstawę sąd przyjął następujące ustalenia i wnioski :

W dniu (...) roku w L. na skrzyżowaniu ulicy (...) z ulicą (...) miał miejsce wypadek komunikacyjny, którego uczestnikami byli R. G., kierujący samochodem osobowym marki R. (...), o nr rej. (...) oraz M. K. kierujący samochodem osobowym marki F. (...), o nr rej. (...). Pasażerami samochodu F. (...) były powódka E. B., M. R. oraz E. S.. Sprawcą wypadku był kierowca samochodu R. (...), który prowadząc pojazd nie zachował należytej ostrożności, w wyniku czego nie udzielił pierwszeństwa przejazdu opuszczającemu skrzyżowanie samochodowi marki F. (...), co doprowadziło do zderzenia się tych pojazdów, obrócenia F. (...), na skutek czego uderzył on prawym bokiem w słup latarni.

Bezpośrednio po wypadku powódka, nieprzytomna, w stanie ogólnym bardzo ciężkim, została przewieziona karetką pogotowia do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego (...) Publicznego Szpitala (...) w L., gdzie rozpoznano u niej uraz wielonarządowy, ostrą niewydolność oddechową, wstrząs hipowolemiczny, obrzęk mózgu, krwiak śródmózgowy, krwawienie podpajęczynówkowe, stłuczenie płuc, zapalenie płuc, złamanie żebra XI po stronie lewej, pęknięcie wątroby, złamanie kości krzyżowej, złamanie kości kulszowej prawej, obustronne złamanie kości łonowej oraz ostrą niewydolność wątroby. Tuż po przyjęciu i wstępnym rozpoznaniu doznanych obrażeń powódka została poddana zabiegowi operacyjnego usunięcia śledziony, a w dniu (...)laparotomii z powodu krwawienia. Poważne obrażenie wewnętrzne jakich doznała powódka skutkowałą koniecznością wprowadzenia jej w stan śpiączki farmakologicznej, w której była utrzymywana do(...)roku. Dodatkowo do (...)roku była odżywiana pozajelitowo. W czasie pobytu w szpitalu powódka przeszła również sepsę. W dniu (...), po wykonaniu kontrolnego badania TK głowy oraz po konsultacji neurochirurgicznej została wypisana do domu w stanie ogólnym dobrym, z zaleceniem kontroli w Poradni (...) oraz (...)

Po opuszczeniu szpitala powódka wróciła w domu i dalsze leczenie kontynuowała w warunkach ambulatoryjnych. Przez cały czas leczenia uskarżała się na silne bóle, w związku z czym zmuszona była przyjmować leki przeciwbólowe, a z uwagi na uraz wątroby, przez pierwszych kilka miesięcy stosować dietę oraz przyjmować leki wzmacniające ten narząd. Z uwagi na stan zdrowia powódka wymagała stałej opieki oraz pomocy przy czynnościach życia codziennego w wymiarze początkowo około 6 godzin dziennie, a następnie około 2 godzin dziennie, przez okres kolejnego miesiąca. Regularnie korzystała również z porad lekarzy specjalistów z zakresu (...)oraz (...) W dniu (...)roku Komisja orzecznicza ZUS, wydała decyzję, na mocy której powódka została uznana za osobę częściowo niezdolną do pracy na czas do (...)roku. Następnie w dniu (...)roku decyzja ta została przedłużona do dnia (...) W (...)roku powódka zgłosiła szkodę do polskiego korespondenta ubezpieczyciela sprawy, którym było (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S.. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego ustalono 56 % uszczerbek na zdrowiu powódki i wypłacono jej tytułem zadośćuczynienia kwotę 75.000 zł, a tytułem odszkodowania kwotę 3.855,21zł.

E. B. przed wypadkiem była osobą energiczną, spontaniczną, towarzyską i aktywną. Swoje plany życiowe realizowała z pozytywnym nastawieniem. Nie bała się podejmowania wyzwań. Była niezależna. Potrafiła samodzielnie

funkcjonować i utrzymywać się finansowo. Stale podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe, uczestnicząc w licznych kursach oraz szkoleniach. Między innymi ukończyła kurs (...)prowadzony przez Ośrodek (...) wK., uzyskała wpis do rejestru osób wykonujących czynności agencyjne prowadzony przez (...). Bezpośrednio przed wypadkiem pracowała w(...)w L. w charakterze (...). W maju 2009 roku rozpoczęła również prowadzenie własnej działalności gospodarczej, przedmiotem której była sprzedaż (...). Jej dochód za 2007 roku wyniósł 11.120,54 zł, zaś rok 2008 zamknęła dochodem w kwocie 25.516,52 zł. Marzeniem powódki była praca w charakterze (...) na (...)w L.. Zamierzała otworzyć przewód doktorski z(...) Wszystko plany uległy zmianie po wypadku. Powódka straciła całą energię. Nie podejmuje żadnych prób adaptacji do nowej sytuacji życiowej. Nie akceptuje swoich ograniczeń. Pomimo zaleceń nie korzysta z psychoterapii. W jej życiu codziennym występują napięcia i koncentracja na ograniczeniach będących wynikiem wypadku. Przestała spotykać się ze znajomymi, stała się apatyczna. W dniu (...)roku (...) ds. orzekania o Niepełnosprawności w H. orzekł o zaliczeniu powódki do grupy osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Orzeczenie to wydano do (...)roku. W (...)roku powódka wyszła za mąż. Jej mąż kończy studia w L., zaś ona mieszka u rodziców w H.. Nie pracuje. Cały czas, mimo iż od wypadku minęło ponad trzy lata, powódka odczuwa jego skutki. Z uwagi na doznane poważne obrażenia neurologiczne, nadal wymaga przyjmowania leków przeciwbólowych, poprawiających krążenie mózgowe oraz leków o działaniu neuroprotektynowym. Okresowo winna poddawać się zabiegom usprawniającym, w szczególności elektroterapii, laseroterapii, magnetoterapii, leczeniu ultradźwiękami oraz ćwiczeniom czynnym.

Przebyte operacje oraz obrażenia ortopedyczne powodują konieczność unikania przez powódkę dźwigania oraz dłuższego stania lub siedzenia w jednej pozycji. Wykonywanie tych czynności może bowiem powodować ból oraz poczucie dyskomfortu. Winna unikać pracy wymagającej długotrwałej jazdy samochodem, czy też związanej ze znacznym wysiłkiem fizycznym. Jednocześnie brak jest przeciwwskazań do podjęcia przez powódkę innej pracy, w szczególności zaś zgodnej ze zdobytymi przez nią kwalifikacjami. Mimo tego jednak powódka wykazuje się biernością w tym zakresie i nie szuka pracy. Odczuwa również silny dyskomfort z powodu blizn jakie, w wyniku przedmiotowego wypadku, pozostały na jej ciele. Stosuje maść Contratubex , mającej na celu przyspieszenia gojenia ran oraz zmniejszanie widoczności blizn, mimo, iż jak to wynika z opinii biegłego chirurga, jej stosowanie w chwili obecnej nie jest już celowe.

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji medycznej oraz opinii biegłych: psychologa M. S., pulmonologa J. M., chirurga A. B., neurologa A. G., ortopedy traumatologa K. P., z zakresu medycyny pracy L. M., zeznań dokumentów złożonych przez powódkę oraz wskazanych przez nią świadków i zeznań powódki.

W świetle wyżej dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, iż dochodzona przez powódkę tytułem zadośćuczynienia dodatkowa kwota 125.000 zł nie jest wygórowana i zasadnym jest zasądzenie tej kwoty na rzecz powódki ponad przyznaną jej i wypłaconą w toku postępowania likwidacyjnego kwotę 75.000 zł. gdyż za odpowiednie w rozumieniu art. 445 k.c. zadośćuczynienie sąd uznał kwotę 200 000 złotych.

Sąd uwzględnił również żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za skutki wypadku z dnia (...).

Odnosząc się do żądania zasądzenia na rzecz powódki odszkodowania (art. 444 § 1 kc) w łącznej kwocie 23.719,73zł Sąd uznał je za zasadne jedynie do kwoty 16.266,59 zł. na którą składają się uzasadnione koszty opieki – 2.310 zł , utracony dochód - 13.738,86 oraz koszt zakupu leków 217,73 zł.

Żądanie zasądzenia renty (art. 444 § 2 kc) (obejmującej część z tytułu zwiększonych potrzeb oraz część z tytułu utraty częściowej utraty przez niego zdolności zarobkowej, zmniejszenia się jego widoków powodzenia na przyszłość) Sąd uznał co do zasady za słuszne z tym , że za zasadne uznał jedynie żądanie renty z tytułu zwiększonych potrzeb, którą ustalił na kwotę 355 zł miesięcznie. Żądanie ponad tę kwotę sąd uznał za bezzasadne. Sąd miał na względzie w szczególności fakt, że wszyscy opiniujący w sprawie biegli, w tym biegły z zakresu medycyny pracy, nie wskazywali by powódka była osobą trwale niezdolną do pracy dlatego też żądanie zasądzenia renty z tytułu utraty zdolności do pracy sąd oddalił.

O kosztach sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc dokonując ich stosunkowego rozdzielania.

Wyrok sądu pierwszej instancji w części oddalającej żądanie zasądzenie renty w wysokości 2.000 zł miesięcznie z tytułu utraty zdolności do pracy oraz orzekającej o kosztach procesu zaskarżyła powódka apelacją z dnia 14 stycznia 2013 r., w której zarzuca naruszenie prawa materialnego tj. art. 444 § 2 kc poprzez jego błędną wykładnię skutkującą oddaleniem powództwa w zaskarżonej części w sytuacji gdy u powódki nastąpiła znaczna utrata zdolności do pracy i zmniejszyły się widoki powodzenia na przyszłość. Ponadto zarzuciła naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 kpc przez dokonanie oceny materiału dowodowego w sposób sprzeczny z zebraniem materiałem dowodowym i zasadami logicznego rozumowania, bez wszechstronnej oceny, a nadto zarzuciła dokonanie przez sąd błędnych ustaleń mających wpływ na treść wydanego orzeczenia przez uznanie, że powódka nie jest osobą niezdolną do pracy zarobkowej w sytuacji gdy dowody, na których się oparł sąd wskazują, że w wyniku doznanych obrażeń E. B. utraciła zdolność do pracy.

Wskazując na powyższe domagała się zmiany zaskarżonego wyroku przez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki ponad zasądzoną rentę w kwocie 355 zł dodatkowo kwoty 2.000 zł miesięcznie poczynając od dnia 1 lutego 2010 r. oraz zmiany orzeczenia o kosztach zawartego w pkt V i VI wyroku stosownie do zmienionego wyroku i zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego wg norm prawnie przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja nie jest zasadna.

Ustalony stan faktyczny w sprawie jest prawidłowy i sąd apelacyjny w pełni go podziela jak również prawidłowa jest ocena ustalonych faktów pod kątem prawa materialnego. Wbrew twierdzeniom apelującej nie zachodzą w sprawie zarzucane naruszenia prawa materialnego, ani procesowego.

Powódka jako osoba dochodząca określonych roszczeń winna udowodnić ich zasadność i przesłanki pozwalające sądowi uwzględnić roszczenia w dochodzonym zakresie. Większość roszczeń powódki została uwzględniona i obecny spór sprowadza się do oceny czy powódka wykazała okoliczności pozwalające uwzględnić żądanie zasądzenia na jej rzecz rentę w większym zakresie niż uczynił to sąd pierwszej instancji. Na tak postawione pytanie należy odpowiedzieć przecząco.

Renta przewidziana w art. 444 § 2 kc należy się osobie poszkodowanej przy zaistnieniu przesłanek w tym przepisie wymienionych, a mianowicie przy utracie całkowitej lub częściowej zdolności do pracy, zwiększeniu potrzeb bądź zmniejszeniu widoków powodzenia na przyszłość. O ile przesłanka zwiększenia potrzeb powódki została przez nią udowodniona co skutkowało zasądzeniem z tego tytułu renty w wysokości 355 zł miesięcznie to pozostałe przesłanki nie zostały przez nią wykazane w sposób pozwalający uwzględnić tę część dochodzonych roszczeń. Podnieść w tym miejscu należy, że przesłanki utraty zdolności do pracy czy zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość nie można rozpatrywać w oderwaniu od konkretnej sytuacji zawodowej w jakiej znajdowała się osoba poszkodowana przed zdarzeniem będącym źródłem roszczenia.

Przechodząc na grunt okoliczności związanych z sytuacją zawodową powódki należy zauważyć, że możliwość wykonywania pracy zarówno w zawodzie uzyskanym w wyniku ukończenia studiów wyższych jak i w charakterze wykonywanym przed wypadkiem i jakiej obecnie powódka – jak twierdzi - poszukuje (asystent, doradca klienta, sprzedaż (...), prowadzenie działalności polegającej na sprzedaży (...)) została u powódki zachowana. Żaden z biegłych wydających opinię w sprawie nie stwierdził, że powódka nie może tych czynności wykonywać. Rzeczą powódki było wykazać, że stan zdrowia uniemożliwia jej wykonywanie właśnie takich czynności (a nie jakichkolwiek innych), ale nie zostało to w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji wykazane, a nawet nie były wystosowane do biegłych odpowiednie pytania uściślające (ale ten kierunek postępowania dowodowego obciążał powódkę). Podniesione przez wszystkich biegłych w opiniach ograniczenia jakie mogą dotyczyć powódkę dotyczą czynności związanych raczej z pracą fizyczną, a w takim charakterze powódka nie pracowała, jak również kierunek zdobywanej przez nią edukacji i

wynikający z ukończonych przez nią różnych kursów nie wskazywał na taki charakter pracy w przyszłości. Natomiast nie uzasadniają zasądzenia renty od ubezpieczyciela istniejące trudności na rynku pracy, gdyż nie pozostaje to w związku przyczynowym ze zdarzeniem, z którego powódka wywodzi swoje roszczenia.

Brak jest dowodów w sprawie, że orzeczona względem powódki umiarkowana niepełnosprawność uniemożliwia jej wykonywanie pracy zarobkowej jaką wykonywała przed zdarzeniem. Tym samym podkreślany przez skarżącą w apelacji procent uszczerbku na zdrowiu wynikający z poszczególnych opinii biegłych sam przez się nie czyni zasadnym żądania zasądzenia renty z tytułu niezdolności do pracy bo taka nie została wobec powódki orzeczona.

Powódka uległa ciężkiemu wypadkowi, który skutkował znacznymi obrażeniami i cierpieniami o wysokim nasileniu, ale cierpienia zostały powódce zrekomensowane przyznaniem jej odpowiedniego zadośćuczynienia (w wysokości żądanej). Proces leczenia zakończył się dla powódki pomyślnie i brak jest podstaw do traktowania jej jako osoby niezdolnej do pracy, a za taką powódka usiłuje się przedstawiać w treści apelacji wbrew twierdzeniom biegłych i zaleceniom biegłego psychologa ze względu na terapeutyczny wymiar podjęcia przez nią pracy (k.222).

W świetle powyższego zaskarżony wyrok jest prawidłowy, a apelacja powódki jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Dlatego też Sąd Apelacyjny w Lublinie na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w wyroku. Orzekając o kosztach sąd stosownie do regulacji zawartej w art. 102 kpc uznał iż ze względu na fakt pozostawania powódki obecnie bez pracy zachodzą przesłanki do nieobciążania jej kosztami, które należałyby się stronie pozwanej zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.